

Cobb500^{TM} Brojler

Doporučení pro výkrm kuřat

2011

Brojler Cobb 500

Brojler Cobb 500 nabízí díky neustále zlepšujícímu se genetickému potenciálu předpoklady pro dosahování maximálních hmotnostních přírůstků při současně zlepšené konverzi krmiva.

K plnému využití tohoto potenciálu musí být od začátku vývin kuřat správně řízen a je proto třeba při ošetřování kuřat dbát na mnoho různých faktorů.

Při výkrmu kuřat dbejte příslušných zákonů a vyhlášek platných v České a Slovenské republice.

Tabulka ukazuje doporučenou živou hmotnost v jednotlivých týdnech věku při různých požadovaných koncových hmotnostech (krátký výkrm resp. dlouhý výkrm). Tento vývoj hmotnosti společně se systémem krmení a světelným programem tvoří základ pro optimální zdraví kuřat, náklady na produkci a konverzi krmiva.

Den	Hmotnost [g]	
	Krátký výkrm	Dlouhý výkrm
0	41	41
7	177	167
14	453	424
21	895	837
28	1428	1348
35	2061	1910
42		2550
49		3177

Tato příručka sešit slouží jako podklad pro Vaši orientaci. K optimalizaci Vašich výsledků výkrmu můžete využít i technického servisu firmy Cobb Germany.

V závislosti na podmínkách prostředí se může použitý krmný program a program managementu často lišit. Je proto velmi obtížné stanovit pouze jednu tabulku s hodnotami hmotností a užitkovosti, která se hodí na všechny individuální situace.

Brojleři jsou sprinteři - sprinteři potřebují dobrý start!

Počáteční období výkrmu může být označeno jako nejdůležitější fáze ve výkrmu brojlerů. To, co kuřata v tomto časovém úseku ve svém vývoji zameškají, může mít velmi negativní vliv na celkovou konečnou užitkovost hejna.

Už v počáteční fázi výkrmu lze omezením stresu vytvořit dobrou vaskulární strukturu žloutkového vřáčku, což umožní správné vstřebávání protilátěk a živin. Také proto, aby se nenarušil normální příjem vody a krmiva kuřat, je třeba vyvarovat se stresu.

Rovněž se současně od prvních dnů podpoří odolnost proti infekcím a vývoj orgánů a střevní mikroflóry, což jsou předpoklady pro lepší konverzi krmiva, vyšší denní přírůstky a dobrou uniformitu hejna.

Níže naleznete v krátkých heslech některá doporučení, která se v praxi osvědčila pro naše kuřata.

Dobrý start

- Čistá, kvalitní, rovnoměrně rozprostřená podestýlka s odpovídající teplotou
- Dostatečné a rovnoměrné osvětlení
- Dostatek krmiva na papírech a v krmítkách, 50 - 65 g na kuře na papír, papír by měl pokrývat 25 % plochy haly, plná krmítka se snadno dostupným krmivem
- Drcené granule pro starter (BR 1)
U minimálně 95 % kuřat by mělo být následujícího dne po naskladnění zjištěno naplnění volátka, obsah volete by měl být na dotek kašovitý; to je známkou toho, že kuřata našla vodu a krmení
- Napáječky ve výšce odpovídající věku kuřat (při zástavu ve výšce očí – později mají kuřata pít s nataženým krkem), nastavení tlaku vody při zástavu kuřat takové, aby se objevila na kapátkové napáječce kapka vody, kuřata musí mít možnost přijímat vodu bez jakékoliv námahy
- Malá vzdálenost mezi krmivem a vodou
- Minimální ventilace při zástavu kuřat s minimální rychlostí proudění vzduchu na úrovni kuřat
- Hala předehřátá na optimální teplotu
- Naskladnění kuřat bez zdržování a zbytečného stresu s dostatečným počtem personálu

Kompenzační růst

Jak bylo již uvedeno, hraje počáteční období výkrmu rozhodující roli pro optimální a zdravý vývoj kuřat. Vhodné ovlivnění a řízení rychlosti růstu (růstová křivka) je vhodná metoda při výkrmu kuřat. V přiložené tabulce k tomu najdete hodnoty pro optimální růst.

Kompenzační růst znamená, že růstová křivka bude v prvních třech týdnech spíše trochu plošší. V této době rostou kuřata cíleně kontrolovaně, tedy ne tak rychle.

Proč kompenzační růst?

1. Kostra a orgány mají dostatek času, aby se přirozeně a dobře vyvinuly, což je podmínkou pro efektivní produkci masa a vytváří metabolismus s vysokou účinností.
2. Končetiny se vyvíjejí rovnoměrně se schopností unést hmotnost kuřete ke konci výkrmu. Kuřata nebudou mít problémy s rovnováhou a pohybem.
3. Kardiovaskulární systém se vyvíjí podle požadavků živé hmotnosti tak, aby kuřata dosáhla vysokou životaschopnost. Ztráty způsobené metabolickými poruchami a vyřazením z důvodu edémové choroby se minimalizují.
4. Genetický potenciál růstu brojlerů Cobb 500 zvláště pak po 21. dni věku může být plně využit. S cenově výhodným krměním bude produkován odpovídající zdravý přírůstek. Zde leží také základ pro dobrou konverzi krmiva.

Metody k dosažení správného kompenzačního růstu jsou především:

- Čtyřfázové krmění odpovídající složením živin a množstvím krmiva věku kuřat
- Flexibilní a správný světelný program
- Krmění celou pšenicí jako doplněk krmné směsi

Při odpovídajícím řízení růstové křivky bude zdraví, životaschopnost a uniformita kuřat zlepšena a rovněž konverze krmiva bude pozitivně ovlivněna.

Závěr: zlepšený ekonomický výsledek v důsledku kontrolovaného růstu

Prostředí v hale

Od prvního dne až do porážky hraje teplota v životě kuřat výjimečně důležitou roli.

Protože kuřata brojlerů v průběhu prvního týdne života nejsou schopna sama regulovat svoji tělesnou teplotu, řízení teploty prostředí právě na začátku výkrmu je třeba věnovat zvláštní pozornost.

Teplota

Normální tělesná teplota kuřat se pohybuje mezi 39,4°C až 40,1°C.

V chladném prostředí bude část přijatého krmení použita především na stabilizaci tělesné teploty. V tomto případě bude - zjednodušeně řečeno - "spáleno" krmivo, které pak kuřatům chybí k tělesnému vývinu.

Nevhodné teploty prostředí znamenají pro kuřata stres, kterého je třeba se vyvarovat.

K tomuto účelu dbejte následujících opatření.

Příprava zástavu

- Teplota podlahy haly / podestýlky při zástavu 30°C (maximálně 32°C)
- Ideální vlhkost 50 – 70 %
- Hala předeřtá již 48 až 72 hodin před zástavem (pro dosažení dostatečné teploty podestýlky)
- Minimální ventilace zapnuta (pro řízení obsahu kyslíku a CO₂)
- Prověřené teploměry (dbejte na to, aby ukazovaná teplota odpovídala skutečné teplotě v hale, popř. proveďte kalibraci)
- Teplotní čidla namontovaná ve výšce kuřat (pokud jsou namontovaná na napájecí lince, budou mít vždy správnou výšku)
- Dosažení takzvané termo-neutrální zóny

Pro dosažení optimálního prostředí v hale hrají vedle vlastní teploty svou roli také vlhkost vzduchu a rychlost jeho proudění.

Tyto faktory určují tzv. efektivní teplotu (teplota, kterou kuřata skutečně pociťují).

Termo-neutrální zóna

znamená optimální teplotu prostředí, při které kuře nemusí vydávat energii na stabilizaci a udržení své tělesné teploty. Důsledná pozorování rozložení a chování kuřat jsou předpokladem pro optimální stanovení teploty prostředí. Hejno nesmí být v žádném případě trpět nadměrným horkem, neboť to snižuje aktivitu hejna a způsobuje problémy s odváděním přebytečného tělesného tepla. Jako následky se mohou vyskytnout selhání srdce, poruchy krevního oběhu, edémová choroba, případně také zhoršení konverze krmiva.

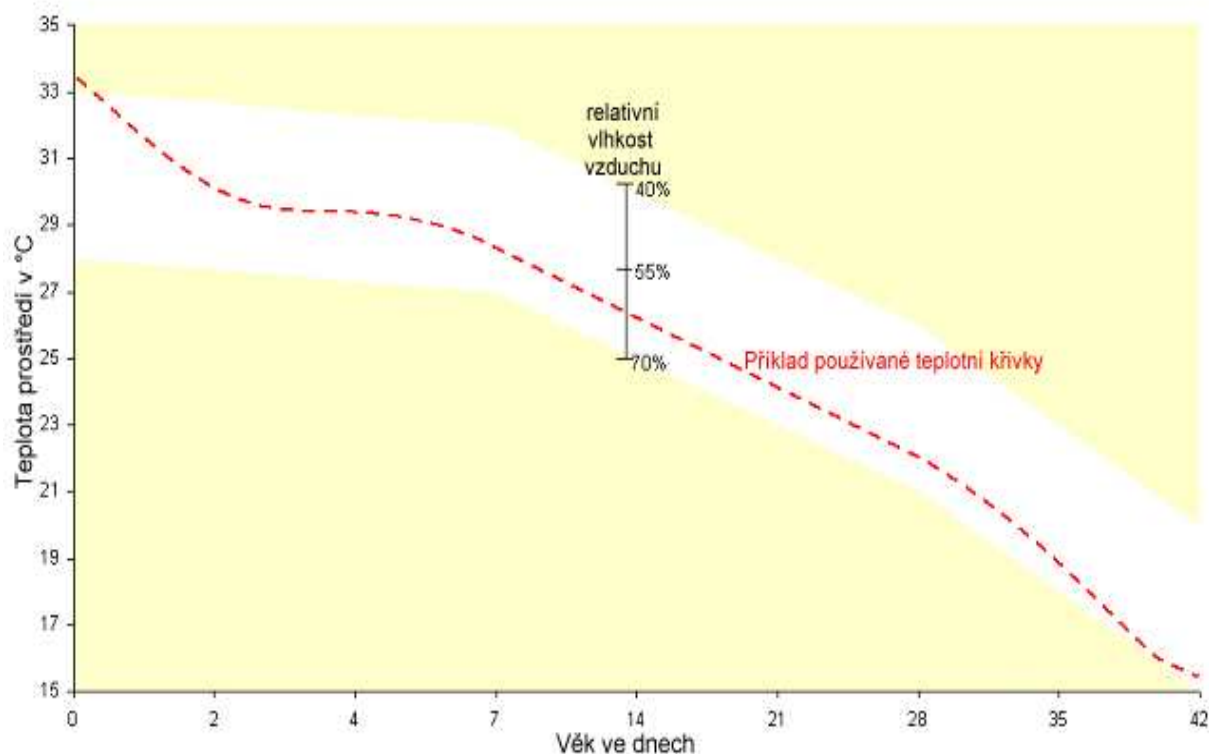
Nedržte proto nikdy kuřata v přílišném teple - bezpodmínečně se vyvarujte situace, kdy kuřata musí dýchat s otevřeným zobákem a roztahují křídla pro dosažení ochlazení.

Rozložení kuřat v hale a tělesná teplota kuřat ukazují na pohodu kuřat a také na to, zda byla hala dobře připravena na zástav.

Tělesná teplota u kuřat se dá dobře měřit v kloace kvalitním infračerveným teploměrem určeným pro měření teploty v uchu u dětí.

Velmi rychlou představu o správné teplotě v hale lze také získat jednoduchým přiložením běháků kuřat na tvář. Nejsou-li obě nohy pociťovány jako teplé, je teplota podestýlky nebo vzduchu příliš nízká. Samozřejmě nemůže takováto rychlá zkouška nahradit přesné měření teploty.

Příklad teplot používaných v praxi (v závislosti na vlhkosti vzduchu)

Také v dalším průběhu odchovu hraje regulace tělesné teploty velmi důležitou roli pro dosahování denních přírůstků a docílení dobré konverze krmiva. Teplota tak ovlivňuje celou efektivitu výkrmu brojlerů. Pokud musí brojler dodatečně vyrábět teplo, nebo naopak své tělo ochlazovat, využívá k tomu energii z krmiva, která pak už není plně k dispozici pro produkci masa. Důkladná pozorování rozložení kuřat v hale, jejich aktivity a vitality, stejně jako kontrola tělesné teploty, jsou nezbytné pro plánované řízení teploty. Kontrola teploty v prostoru vyžaduje současně měření relativní vlhkosti a rychlosti proudění vzduchu!

V následující tabulce jsou na několika příkladech znázorněny vztahy mezi vlhkostí vzduchu, rychlostí proudění vzduchu a pociťovanou teplotou.

Teplota prostředí °C	Vlhkost vzduchu %	Pociťovaná teplota					
		0 m/s	0,5 m/s	1,0 m/s	1,5 m/s	2,0 m/s	2,5 m/s
35	50	35	32	27	24	23	22
35	70	38	35	31	29	26	24
32	50	32	29	26	24	23	21
32	70	36	33	29	27	26	23
29	50	29	27	24	23	21	20
29	70	32	30	27	26	24	23
27	50	27	24	22	21	19	18
27	70	28	26	24	23	21	19
24	50	24	23	21	20	18	17
24	70	26	24	23	22	20	19
21	50	21	19	18	18	17	16
21	50	21	19	18	18	17	16
21	70	23	21	19	19	18	17

Relativní vlhkost vzduchu by se měla pohybovat mezi 50 a 70 %.

Ventilace

Ventilace je rozhodující nástroj pro řízení prostředí v hale. Ventilací se mohou ovlivňovat rozhodující faktory prostředí:

- obsah kyslíku
- obsah škodlivých plynů
- vlhkost vzduchu
- teplota

Nepřímo se tím ovlivňují i další faktory, jako je pociťovaná teplota v daném prostoru, kvalita podestýlky a schopnost vzduchu přijímat nebo vydávat teplo.

Pro optimální využití růstového potenciálu brojlerů je důležité zajištění minimální ventilace. Minimální ventilace by měla být aktivována časovým spínačem a funguje nezávisle na systému, který řídí teplotu v hale.

Teplovzdušné hořáky a intenzivní metabolismus kuřat způsobují, že je neustále produkován oxid uhličitý. Protože je CO₂ těžší než kyslík, klesá k podlaze, čímž by se zvyšovala jeho koncentrace v bezprostředním životním prostoru kuřat, pokud by ventilace správně nefungovala.

Koncentrace CO₂ přes 3000 ppm je pro zdraví kuřat škodlivá – především v prvních pěti dnech života kuřat. Při poškození dýchacích orgánů neprobíhá ani později příjem kyslíku optimálně. Jako důsledek je narušena látková výměna, vitalita i aktivita kuřat. Výsledkem může být menší denní přírůstek.

Schopnost rychlého růstu znamená současně vysokou produkci vlhkosti a CO₂.

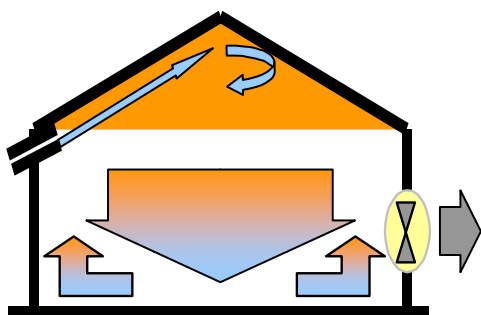
Optimální kvalita vzduchu je tedy základním předpokladem pro správný vývoj brojlerů.

Minimální ventilace

Při minimální ventilaci se využívají fyzikální vlastnosti podtlakového systému. Nasávací klapky ventilace jsou regulovány tak, aby dovnitř haly mohlo proudit méně vzduchu, než jsou ventilátory schopny z haly odvádět.

Z toho plyne:

- Vstupující vzduch dosahuje vysoké rychlosti, která způsobí, že se vzduch dostane ke stropu a tam se při pomalém ohřívání rozpíná
- Kvůli rozpínání a ohřívání pojme více vlhkosti a pomalu klesá
- Nad podlahou se smísí se starým vzduchem, škodlivé plyny se zředí, obsah kyslíku se zvyšuje, přebytečná vlhkost je odstraňována
- Použitý vzduch se odvádí z haly přes ventilátory

Při intervalovém větrání se pracuje s cykly větrání. Ventilátory tedy nebudou běžet kontinuálně, ale v určitých časových odstupech. Tím se šetří energie, protože čerstvý vzduch má více času na ohřívání a rozpínání.

Četnost zapnutí za hodinu se vypočítá podle výkonu ventilátorů a množství vzduchu v hale, který je nutný vyměnit. Pro maximální využití energie by měly ventilátory vždy běžet na maximální otáčky - 100 % výkon nebo být zcela vypnuty.

Orientační hodnoty minimální ventilace pro 10 000 brojlerů

Věk v týdnech	1	2	3	4	5	6
m ³ /s pro 10 000 brojlerů	0,50	1,00	1,75	2,50	3,25	4,00

Světelné programy pro dosažení optimální užitkovosti

Cíleným použitím programu vzájemně sladěných fází světla a tmy můžeme dosáhnout řadu výhod při výkrmu kuřat.

- Kuřatům poskytujeme přirozený životní rytmus.
- Ve fázi tmy je aktivita snížena na minimum, a tím je snížen i příjem kyslíku, energie (potřebná k příjmu O₂) tak může být použita k produkci masa, fáze stresu se minimalizují.
- Během klidové fáze si kuře odpočine, k dispozici je vyšší množství vápníku a fosforu pro stavbu kostí, a tím se docílí zlepšená stavba kostry, umožňující zlepšené ukládání svaloviny, protože kostra je základní předpokladem pro tvorbu odpovídajícího vysokého množství masa.
- Vyrovnaná a nestresovaná kuřata dosahují obecně lepší uniformitu, nižší ztráty a celkově méně vyřazených kuřat.
- Jakmile si kuřata zvyknou na světelný program, přicházejí do klidové fáze tmy s optimálně naplněným voletem, průběh látkové výměny probíhá bez stresu a dochází ke zlepšení konverze krmiva.
- Při použití světelného programu se doporučuje poskytnout kuřatům ve fázi tmy mírně vyšší teplotu, protože aktivita hejna je omezena a tím je snížena produkce tepla. Hejna držená při příliš nízké teplotě to budou kompenzovat vyšším příjmem krmiva, což se může negativním způsobem projevit na denním přírůstku a konverzi krmiva.
- Světelné programy nabízejí reálnou možnost vypracovat individuální program managementu brojlerů pro každou farmu ve vztahu k požadované užitkovosti. Při tom by měly být zohledněny jak regionální, tak i specifické podmínky jednotlivých farem, jakož i požadavky platné legislativy.

Použití světelného programu znamená věnovat zvýšenou pozornost celému procesu výkrmu. Zahájení programu v optimálním věku brojlerů je nezbytné. Striktní dodržování časů zapnutí a vypnutí světel je při tom maximálně důležité.

Práce se světelným programem vyžaduje od chovatele více pozornosti a péče k celému procesu výkrmu kuřat. Světelné programy je však nutné používat pro podporu zdraví kuřat a dosažení požadovaných přírůstků.

Při použití světelného programu dbejte na následující doporučení:

- Délka období tmy je závislá na konečné živé hmotnosti. V našich podmínkách se velmi dobře osvědčil světelný program s šestihodinovou fází tmy.
- Zkušenosti z praxe ukazují, že po návykové fázi jedné hodiny tmy v prvních dnech odchovu kuřat můžeme zahájit světelný program dokonce už ve třetím dnu věku kuřat (u kuřat od relativně mladých rodičů je třeba počkat na dosažení alespoň 100 g živé hmotnosti). To přispívá k přirozenému rytmu kuřat, čímž se podpoří zdraví trávicího traktu a pozitivně je ovlivněn růst kostry.
- Období tmy by mělo probíhat v jednom bloku, bez přerušení.
- Období tmy (vypnutí světel) musí začínat vždy ve stejnou dobu po celý výkrm.
- Ve fázi tmy zabezpečit naprostou tmou; průnik světla ventilátory a nasávacími klapkami je nežádoucí a vede k nervozitě a narušování odpočinku kuřat. Proto je výhodné skloubit období tmy v hale s přirozenou tmou v noci.
- Při horkém počasí a příliš vysokých teplotách v hale může být nezbytné zkrátit nebo ukončit období tmy, protože kuřata při vysokých teplotách přijímají méně krmiva.
- Období tmy stanovit tak, aby nebyly narušovány pracovní dobou farmáře, ošetřovatelů nebo veterináře, období tmy by mělo být proto v nočních hodinách.
- Ke konci výkrmu zkracujte dobu tmy v závislosti na dni vyskladnění po hodinách.

Krmení

Brojler Cobb 500 dosahuje nejlepších výsledků při použití krmiv, které obsahují nižší hladiny některých živin, než je zvykem používat u jiných hybridů.

Proto je důležité poskytnout hejnu odpovídající krmivo. Je tím možné cíleně ovlivňovat růst a denní přírůstky tak, aby se vytvořily předpoklady pro dobrou užitkovost. Kosternímu, kardiovaskulárnímu a imunitnímu systému je tak dána možnost správně se vyvinout v raném stádiu.

Po kontrolovaném růstu mohou pak v pozdější fázi výkrmu následovat vyšší přírůstky ke konci výkrmu.

Protože vitamín D₃ má schopnost se ukládat, mohou ho kuřata, kterým byl podán už při zástavu, uložit a později při potřebě vstřebávat. Silná kostra je podmínkou pro stabilní a zdravý růst především v závěrečné fázi výkrmu. Doporučujeme proto podat doplněk vitamínu D₃ v dávce 1250 m.j. na kuře a den do pitné vody během 3. a 4. dne věku, takže celková dávka je 2500 m.j. vitamínu D₃ na jedno kuře.

V 5. dni mohou kuřata dostat doplněk obsahující vápník a fosfor ve vhodném poměru.

Koncentrace vitamínu D₃ v krmivu musí být úměrně vysoká (5000 I.E.) Přitom musí být zajištěn také vápník a využitelný fosfor v odpovídající koncentraci a ve správném poměru (viz příloha doporučení pro výživu brojlerů Cobb 500)

Čtyři fáze krmného programu

Pro zabezpečení správného vývoje hejna je nezbytné během výkrmu používat různé druhy krmných směsí.

- Koncentrace dusíkatých látek se postupně snižuje.
- Energie naproti tomu roste (kontrolovaný růst, zlepšení konverze krmiva, vyšší přírůstky na konci výkrmu)
- Podpora zdraví končetin a kostry (organismus kuřete není přetížený, také v souvislosti se světelným programem, kuře dostává odpovídající množství vitamínů a minerálních látek)
- Lepší vývoj kardiovaskulárního systému v důsledku řízeného růstu. Navíc vstřebávání živin ve střevech se zlepšuje.

Rozmístění krmných a napájecích linek v hale

Pro zajištění optimálního přístupu kuřat ke krmení a vodě doporučujeme následující standardy:

- Vzdálenost mezi napájecími linkami 3 m
- Vzdálenost mezi krmnými linkami 4 m
- Počet kuřat na kapátkovou napáječku 10 max. 15
- Počet kuřat na krmítko max. 70

U kloboukových napáječek na kg / živé hmotnosti 0,66cm užitého obvodu.

Shrnutí

Rozhodující pro dosažení úspěchu při výkrmu brojlerů Cobb 500 je používání vhodné výživy odpovídajícího doporučením firmy Cobb Germany pro zabezpečení správného růstu v součinnosti dalších jednotlivých faktorů managementu:

- Světelný program
- Ventilace
- Příprava na zástav
- Zásobování vodou
- Regulace teploty (termoneutrální zóna, rozložení kuřat v hale)

Pro doladění vašeho konkrétního programu výkrmu kuřat hodícího se pro vaše vlastní místní podmínky můžete vždy kontaktovat regionálního pracovníka technického servisu firmy Cobb Germany.

**Cobb Germany
Avimex GmbH**

Tel: +49 9402 9307-47

Fax: +49 9402 9307-50

www.cobb-germany.com

info@CobbGermany.de

Informace pro Českou republiku a Slovensko

Ing. Lubor Skalka

Mobil: +420 602348675

lubor.skalka@cobb-germany.de